

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIIY VA O'RTA MAXSUS
TA'LIM VAZIRLIGI

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
INNOVATSION
RIVOJLANISH VAZIRLIGI

IQTIDORLI TALABALAR, MAGISTRANTLAR, TAYANCH
DOKTORANTLAR VA DOKTORANTLARNING

TAFAKKUR VA TALQIN

MAVZUSIDARESPUBLIKA
MIQYOSIDAGI ILMIIY-AMALIIY
ANJUMAN TO'PLAMI

Бухоро-2021

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OY VA O‘RTA
MAXSUS TA‘LIM VAZIRLIGI
BUXORO DAVLAT UNIVERSITETI
MAGISTRATURA BO‘LIMI**

**IQTIDORLI TALABALAR, MAGISTRANTLAR, TAYANCH
DOKTORANTLAR VA DOKTORANTLARNING**

TAFAKKUR VA TALQIN

mavzusida

**Respublika miqyosidagi ilmiy-amaliy
anjuman to‘plami**

2021 yil, 27-may

Tahrir hay'ati:

O.X.Xamidov	- Iqtisodiyot fanlari doktori, professor
M.I.Daminov	- Pedagogika fanlari nomzodi, dotsent
O.S. Qahhorov	- Iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (DSc), dotsent
S.Q. Qaxxorov	- Pedagogika fanlari doktori, professor
D.R. Djurayev	- Fizika-matematika fanlari doktori, professor
A.A. Turayev	- Fizika-matematika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
M.Y. Ergashov	- Kimyo fanlari nomzodi, professor
B.N.Navro'z-zoda	- Iqtisodiyot fanlari doktori, professor
SH.A. Hayitov	- Tarix fanlari doktori, professor
D.S. O'rayeva	- Filologiya fanlari doktori, professor
S. Bo'riyev	- Biologiya fanlari doktori, professor
SH.R.Barotov	- Psixologiya fanlari doktori, professor
SH.SH.Olimov	- Pedagogika fanlari doktori, professor
A.R.Hamroyev	- Pedagogika fanlari nomzodi, dotsent

Mas'ul muharrir:

A.A. Turayev – magistratura bo'limi boshlig'i f.-m.f.f.d., (PhD) dotsent

Musahhih:

T.Sh.Ergashev – ta'lim sifatini nazorat qilish bo'limi bosh mutaxassisi

D.Rahmatova – magistratura bo'limi uslubshunosi

B.A.Hikmatov – magistrant

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020 yil 24-yanvardagi Oliy majlisga yo'llagan murojatnomasi va O'zbekiston Respublikasi Vazirlar mahkamasining 2020 yil 7- fevraldagi 56-F-son farmoyishiga hamda Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligining 2021 yil 4-maydagi № 3/19-04/05-26 son xatiga asosan ushbu Respublika ilmiy-amaliy anjuman tashkil etildi. To'plamda iqtidorli talabalar, magistrantlar, tayanch doktorantlar va doktorantlarning ilmiy izlanishlari, tajriba almashish, sohalarda amalga oshirilayotgan ishlarni tahlil qilish va bu boradagi takliflarni ishlab chiqish bo'yicha ilmiy-amaliy va uslubiy tavsiyalar ishlab chiqilgan.

Mazkur to'plamga kiritilgan maqolalar va tezislarning mazmuni, statistik ma'lumotlar hamda bildirilgan fikr va mulohazalarga mualliflarning o'zlari mas'uldirlar.

Bugungi kunda suv omboridan samarali foydalanishda nafaqat irrigatsiya tizimida balki baliqchilik sanoatida, qishloq xo'jalik sohasida va turizm sohalarida ham keng imkoniyatlarni yaxshilashimiz lozim.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati.

1. Hayitov Yozil Kasimovich, Toshbekov Nurbek Ahmadovich, Jumayeva Tozagul azamovn. Efficient Use Of Water Resources Of The Amu-Bukhara Canal.
2. Водохранилища чрезвычайные ситуации и проблемы устойчивости Ташкент-2004.УЗНУ 5-7b.
3. O'zbekiston Respublikasida atrof – muhit holati va tabiiy resurslardan foydalanish to'grisidagi milliy ma'ruza Toshkent – 2008.
4. Hayitov Yozil Qosimovich, Toshbekov Nurbek Ahmadovich, Elmonov Maruf Tuyg'unovich. Buxoro viloyatidagi cho'llanishga bog'liq ayrim mummlar va ularning yechimlari. Urganch 2020.
5. GEOGRAFIYA. UZ .
6. TARIX.UZ

ICHKI EKOLOGIK TURIZMNI RIVOJLANTIRISHDA TABIAT YODGORLIKLARIDAN FOYDALANISH ISTIQBOLLARI

U.T. Norboyeva¹, Sh. Obidova²

biologiya fanlari doktori(DSc), dotsent¹

Tabiiy fanlar yo'nalishi 1-kurs magistri²

Annotatsiya: O'zbekistonda ichki ekoturizmni rivojlantirishning ijtimoiy-iqtisodiy hayotimizdagi ahamiyati, ekoturizmni rivojlantirishda milliy parklardan, tabiat yodgorliklaridan va davlat tabiiy qo'riqxonalaridan foydalanish va ichki ekologik turizmni rivojlantirish masalalari to'g'risida ma'lumotlar keltirilgan.Vatanimiz aholisining tabiatimizning tabiiy mintaqalarini, tabiatimizning boyliklari, biologik xilma-xillikni ko'rish va o'rganishda juda katta va qulay imkoniyatlarni yaratadi.

Kalit so'zlar: Tabiat yodgorliklari, ekoturizm, davlat tabiiy qo'riqxonalari, biologik xilmaxillik, ekoturizm resurslari, Qizil kitob, ichki turizm, Vardanze, Poykent, Varaxsha.

Ekoturizmni rivojlantirishning xalqaro modellari Jahonda ekoturizmni rivojlantirishda yagona, har bir davlatlarning tabiiy iqlim sharoitiga, ulardagi turizm resurslaridan foydalanishda to'g'ridan to'g'ri mos keladigan, qulay bo'lgan modellar yoki usullar hozirgacha ishlab chiqilgan emas. Lekin, ekoturizmni rivojlantirishda milliy parklardan, tabiat yodgorliklaridan va davlat tabiiy qo'riqxonalaridan foydalanish masalalari yaxshi tadqiq qilingan. Ekoturizmni rivojlantirishda milliy parklar standart, etalon vazifasini o'tamoqda. Hozirgi vaqtda ekoturizm va rekreatsiya turizmlarini rivojlantirishda milliy parklardan foydalanishning 6 ta modeli bor. Bu modellarning alohida-alohida model sifatida ajratilishi o'ziga xos xususiyatlarga asoslangan.

O'zbekistonda ichki ekoturizmni rivojlantirishning ijtimoiy iqtisodiy hayotimizdagi ahamiyati O'zbekiston Respublikasining Prezidenti Shavkat Mirziyoyev 2018-yil 7-fevralda "Ichki turizmni rivojlantirishni ta'minlash chora-tadbirlari to'g'risida" PQ-3514-sonli Qaror qabul qildi. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining «O'zbekiston Respublikasi turizm salohiyatini rivojlantirish uchun qulay shart sharoitlar yaratish bo'yicha qo'shimcha tashkiliy chora-tadbirlar to'g'risida»gi 2018-yil 3-fevraldagi PF-5326-son Farmoni ijrosini ta'minlash, shuningdek, hududlarni barqaror ijtimoiy iqtisodiy rivojlantirishning eng muhim omillaridan biri sifatida ichki turizmni jadal rivojlantirish, fuqarolarni mamlakatimizning madaniy-tarixiy merosi hamda tabiiy boyliklari bilan tanishtirish maqsadida: «O'zbekiston bo'ylab sayohat qil!» ichki turizmni rivojlantirish dasturini amalga oshirish bo'yicha amaliy chora-tadbirlar rejasi tasdiqlandi. Bu muhim qarorning amalga bajarilishi jarayonida ichki ekologik turizmni rivojlantirish vatanimiz aholisining tabiatimizning tabiiy mintaqalarini, tabiatimizning boyliklari, biologik xilmaxillikni ko'rish va o'rganishda juda katta va qulay imkoniyatlarni yaratadi.

Bu yerda eng muhimi ichki ekologik turizmni rivojlantirishning tashkiliy-iqtisodiy mexanizmlarini kechiktirmasdan, o'z vaqtida ishlab chiqishimiz talab qilinadi. O'zbekistonda ichki turizmni rivojlantirish hozirga kelib o'zining shakllanishi bosqichida. Shaharlarimizdagi turizm raqobati natijasida ko'plab turistik firmalar qo'shimcha resurslarni va imkoniyatlarni izlashmoqda. Izlanayotgan resurslar va imkoniyatlar mamlakatimizda ichki turizmni rivojlantirish yo'nalishi hisoblanadi. Lekin, hanuzgacha turizm mutaxassislari tomonidan ham, turizm boshqaruvidagi tashkilotlar tomonidan ham, turizm tadbirkorligida ham ichki turizmni rivojlantirish muammolarini ilmiy va amaliy jihatlardan jiddiy tadqiq qilish e'tibordan chetda qolib kelmoqda.

Bu muammolarni yechishning eng samarali yo'llari esa mamlakatimizda ichki turizmni rivojlantirish hisoblanadi. Mamlakatimiz xalq xo'jaligi mustaqilligimizdan keyin xalqaro integratsiya sharoitlarida rivojlanishni boshladi. Xalq xo'jaligida eski xalqaro talablarga javob bermaydigan texnologiyalar, bir yoqlamaga moslashgan ishlab chiqarish tarmoqlari mamlakatni modernizatsiya qilish asosida zamonaviy texnologiyalarda ishlab chiqarish usuliga o'tdi. Bu sharoitda ishlab chiqarish va aholiga servis xizmatlarini samarali ko'rsatish birinchi navbatda aholining ish bilan ta'minlanganlik darajalarini ko'tarishni talab qilmoqda.

Mamlakatimizda esa deyarli 50% aholi qishloqlarimizda yashashmoqda. Qayd qilingan muammolarni hal qilishda ichki turizmni qishloqlarni rivojlantirishning barcha rejalariga qo'shgan holatlarda yechish mumkin. Ichki turizmni rivojlantirish hozirgi vaqtda xalqimizning madaniy va ma'rifiy taraqqiyotini rivojlantirishda ham kutilgan samaralarni berishi shubhasiz hisoblanadi. Viloyatlardagi aholilar boshqa viloyatlardagi, tumanlardagi turistik resurslardan va ayniqsa rekreatsiya, davolanish va muqaddas ziyoratgohlardan xabardor bo'lishadi.

Eng muhimi shundaki, ichki turizmning rivojlanishi turistik ekskursiya xizmatlarining rivojlanishini ta'minlaydi. Ayniqsa, bolalar ekskursiyalarining

rivojlanishi natijasida bo'lg'usi avlodning vatanimizni bilishi va uning boyliklarini bilishi, betakror tabiatini o'rganishi xalqimizning madaniy-ma'rifiy taraqqiyotida muhim va ahamiyatli hisoblanadi. Mamlakatimizda ichki turizmni rivojlantirish natijasida ishlab chiqarish sohalarida mahsulotlar ishlab chiqarishni ko'paytiradi va kuchaytiradi. Ayniqsa, qishloqlarimizda milliy meros mahsulotlarini ishlab chiqarish kuchayadi, unutilganlari qayta tiklanadi. Ichki turizmni rivojlantirish jarayonida vatanimizga tashrif buyurayotgan xalqaro turistlarni jalb qilish va ularga qiziqarli, jozibali turistik xizmatlar ko'rsatish imkoniyatlari hosil bo'ladi. Chunki, xalqaro turizm ekspertlarining xulosalariga ko'ra xalqaro turistlar birinchi navbatda xalqlarning yashash tarziga, milliy madaniyatiga, milliy merosiga, milliy urf-odatlariga va milliy o'yinlariga qiziqishadi.

Qayd qilinganlarga asoslanib xulosa qilishimiz mumkinki, mamlakatimizda ichki turizmni rivojlantirish milliy turizmning shiddat bilan rivojlanishiga asoslar, katta imkoniyatlar yaratadi. Bu rivojlanishga va imkoniyatlarga erishish uchun esa birinchi navbatda mamlakatimizda ichki turizmni rivojlantirishning nazariy-konseptual rejalarini ishlab chiqishimiz kerak. Ayniqsa, qishloqlardagi maktab o'quvchilarini shaharlar hayoti va diqqatga sazovor joylari bilan tanishtirish ekskursiyalarini muntazam tashkil qilish va aksincha shaharlik maktab o'quvchilarini qishloq hayoti bilan tanishtirish, dam oldirish ekskursiyalarini muntazam tashkil qiluvchi turistik firmalarga ko'plab imtiyozlar yaratish ichki turizmni rivojlantirish dasturlariga kiritilgan.

Maktablarimizdagi yozgi ta'til vaqtida shaharlarga, tog'larga, tabiatning so'lim maskanlariga, tabiiy geografik mintaqalarga o'quvchilar ekskursiyalarini tashkil qilishda viloyatlar va tumanlar, shahar hokimliklarining mablag'larini jalb qilishning huquqiy me'yorlarini ishlab chiqish vaqti keldi. O'zbekiston turizmining muammolarini iqtisodiyotning boshqa sohalaridan ajratib, alohida rivojlantirish mumkin emas. Chunki, hozirning o'zida turizm sohasi

iqtisodiyotimizning 32 dan ortiq tarmoqlari bilan bog'liq hisoblanadi. Ekoturizmni rivojlantirishda «O'zbekistonda ekoturizmni rivojlantirish Konsepsiyasi» dasturlari bo'yicha katta ishlar bajarilmoqda. Shu bilan birga respublikamizda ekoturizmni rivojlantirishda yechimlari ancha og'ir, jiddiy bo'lgan muammolar ham to'planib qolgan. Bu muammolarning birinchi navbatda o'z yechimini kutib turgani, ekoturizmni rivojlantirishdagi bosh ekoturizm resurslarining davlat muhofazasida turganligidir. Ekoturizm resurslari davlat muhofazasida ekanligi ma'lum bo'ladi. Bu holat juda to'g'ri qaror qilingan. Dunyoning barcha davlatlarida ham tabiiy hududlar o'zining o'simliklar olami va hayvonot dunyosi bilan qattiq qo'riqlanadi.

Shu bilan birga ta'kidlash lozimki, juda ko'plab davlatlarda, ayniqsa tabiatda noyob o'simlik yoki hayvon turlari muhofaza qilinadigan qo'riqxonalaridan ham ekoturizm maqsadlarida samarali foydalanishadi. Bunga misol qilib Afrika, Kanada, Amerika, Avstraliyadagi qo'riqxonalar, rezervatlar va milliy parklar haqidagi kino seriallarning tobora ommaviylashib borayotganligini keltirish mumkin. Tabiat muzeylari dam olish, sayohatga chiqish yoki sport inshootlari, parklar qurishda ishlatilib kelinmoqda, ular ilmiy tadqiqot laboratoriyalari hamdir. Respublikamiz tog'laridagi qadimiy rasmlarni bunga misol qilish mumkin. Bunday joylarni A.Gumbold «Tabiat esdaliklari, haykallari» deb ham atagan.

Alohida muhofaza qilinadigan tabiiy hududlar – milliy parklar, davlat tabiat qo'riqxonalari, davlat tabiat buyurtmaxonalari, milliy va xalq bog'lari ham alohida muhofaza qilinadigan hududlar tizimiga kiradi. Hozirda O'zbekiston Tabiatni muhofaza qilish davlat qo'mitasining «Muhofaza etiladigan tabiiy hududlar» bo'limi tomonidan «O'simlik olamini muhofaza qilish» bo'limi bilan birgalikda 100 yosh va undan katta daraxtlarni hisobga olish va ularga «Davlat tabiat yodgorligi» maqomini berish uchun viloyat tabiatni muhofaza qilish qo'mitalaridan kelgan axborotni jamlash va umumlashtirish bo'yicha ishlar amalga oshirilmoqda. Mamlakatimizda Buxoro

viloyatida xalqaro “Jayron” parvarishxonasi va Toshkent viloyatida “Sayxun tabiat xo‘jaligi” parvarishxona maqomiga tenglashtirilgan va tabiatni muhofaza qilish bo‘yicha xalqaro talablar darajasida faoliyat ko‘rsatmoqda. O‘ziga xos, betakror tabiat landshaftlari, noyob, yo‘qolib borayotgan hayvonot turlarini saqlab qolish va ko‘paytirish maqsadida davlat tomonidan tashkil qilinadi. Respublika qo‘riqxonalarida «Qizil kitob»ga kirgan ko‘plab hayvon turlari muhofaza qilinadi. O‘zbekiston Respublikasida 9 ta davlat tabiat qo‘riqxonasi va 10 ta davlat buyurtmasi (zakaznik) tashkil qilingan. Bu qo‘riqxonalar vatanimizda ekoturizmni rivojlantirishda asosiy ekoturistik obyektlar hisoblanadi. O‘zbekistonda tabiat qo‘riqxonalari mamlakatimizning barcha tabiat mintaqalarida joylashgan. Bunday qulay salohiyat, sharoitdan ekoturizmni rivojlantirishda samarali foydalanish imkoniyatlarini tabiatning o‘zi bizga yaratib bergan.

Davlat tabiat qo‘riqxonalarimizdan nafaqat xalqaro turizmga balki ichki turizmga ham foydalanish masalalarini hal qilishimiz lozim. O‘zbekistonning tabiat yodgorliklari kelib chiqishi jihatidan juda xilma-xil bo‘lmasin, ularning har birida tabiat jarayonlarining izlari qolgan bo‘ladi. Ularning holati, tuzilishiga qarab ana shu joy tabiatidagi muammolarni yechish tadbirlarini ishlab chiqish mumkin. O‘zbekistonning tabiat yodgorliklari ro‘yxatga olinganlari 400 ta. Bularning ko‘pchiligini «botanika muzeylari» tashkil qiladi. Bu muzeylardan 75 tasiga «pasport» berilgan, ya’ni davlat tomonidan qayd qilingan va alohida muhofaza qilinadi. Davlat tabiiy yodgorliklari (O‘zbekiston Respublikasining «Muhofaza etiladigan tabiiy hududlar to‘g‘risida»gi Qonunining 26-moddasiga muvofiq Davlat tabiiy yodgorliklari III toifadagi METHga kiradi): Vardanzi tabiat yodgorligi Navoiy viloyati hokimiyatining 21.04.97-yildagi K-113-sonli qaroriga muvofiq tuzilgan (sobiq ittifoq davrida qo‘riqxonaga maqomiga ega bo‘lgan), maydoni 320 ga ni tashkil qiladi. «Mingbuloq» tabiat yodgorligi Namangan viloyati hokimiyatining 28.12.91-yildagi 164/14-sonli qaroriga muvofiq tuzilgan, maydoni 1000 ga ni tashkil qiladi. «Chust» tabiat yodgorligi

O'rta Osiyo o'simliklarni himoyalash ITI tashabbusi bilan Namangan viloyati hokimiyatining 19.08.90-yildagi 65/5-sonli qaroriga muvofiq (shuningdek, Namangan viloyati Chust tumani Xalq deputatlari kengashining 1990-yil 30-avgustdagi II-5/12-sonli qaroriga) muvofiq tuzilgan, maydoni 1000 ga ni tashkil qiladi. «Yozyovon» tabiat yodgorligi Farg'ona viloyati hokimiyatining 23.05.94-yildagi 164-sonli qaroriga muvofiq tuzilgan, maydoni 1842 ga ni tashkil qiladi. «Markaziy Farg'ona» tabiat yodgorligi Farg'ona viloyati Xalq deputatlari kengashi Oxunboboyev tumani ijroiya qo'mitasining 1986-yil 2-avgustdagi qaroriga muvofiq «Solijonobod» xo'jaligi yerlarida tuzilgan, maydoni 142,5 ga ni tashkil qiladi. «Yangibozor» tabiat yodgorligi Xorazm viloyati Yangibozor tumani hokimiyatining (10.05.03-yildagi 738-sonli, 4.02.04-yildagi 819-sonli, 7.08.04-yildagi 853-sonli, 17.04.04-yildagi 1155-sonli) qarorlariga muvofiq tuzilgan. Go'zal landshaftlar, geologik obyektlar tog' massivlar, toza ko'llar ko'p asrlik daraxtlari bo'lgan o'monlar o'zbekistonning qimmatli tabiat yodgorliklaridir. Bunday yodgorliklarining ba'zilar juda qadimiy va butun dunyo hamjamiyati uchun katta madaniy, ma'rifiy va ilmiy ahamiyatga ega. Yo'qolib borayotgan noyob o'simliklar va hayvonlari botanika yodgorliklari, geologik va gidrogeologik obyektlar g'aroyib relyeflar tog'dagi shakllar, daraxtzor va cho'llar shular jumlasidandir. Mingbuloq (relekt qum) 1991, Poykent (saksavulli o'rmon) 2010, Varaxsha (saksavulli o'rmon), Vardonze (tog'darasi) 1997, Yangibozor (dasht) 2003, Yozyovon (dasht) 1994 yillarda tashkil etilgan. Bu tabiat yodgorliklaridan ekoturizmni rivojlantirishda foydalanilsa maqsadga muvofiq bo'ladi. Buxoro viloyati Shofirkon tumanida "Vardanze" qo'riqxonasi, hududi saksavul o'rmonlarining qadimgi turlari, "Poykent"- Qorako'l tumanida, yo'qolib borayotgan hayvonlari bo'lgan cho'l ekotizimi, "Varaxsha"- Jondor tumanida joylashgan bo'lib, qadimiy shahri qoldiqlaridan Iborat. Bu tabiat yodgorliklarida noyob qush va hayvonlar yashaydi. O'zbekistonning rang barang landshafti va tabiiy iqlim sharoiti tufayli bu yerda to'g'lar va daryolar cho'llar va vohalar, tekisliklar va

qadimiy shaharlardan iborat juda ko'p noyob tabiat yodgorliklari mavjud. Bu tabiat yodgorliklarining ko'pchiligi davlat tomonidan qo'riqlanadigan milliy bog'lar va qo'riqxonalar hududida joylashgan .

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. O'zbekiston Respublikasining “Tabiatni muhofaza qilish to'g'risida”gi Qonuni. – Toshkent: O'zbekiston, 1992-yil 9-dekabr.
2. O'zbekiston Respublikasining “Muhofaza etiladigan tabiiy hududlar to'g'risida”gi Qonuni.– Toshkent, 2004-yil 3-dekabr.
3. O'zbekiston Respublikasining Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning «O'zbekiston Respublikasining turizm sohasini jadal rivojlantirishni ta'minlash chora-tadbirlari to'g'risida»gi 2016-yil 2-dekabrda PF-4861-sonli Farmoni.
4. Hayitboyev R., Amriddinova R. Turizmning maxsus turlari. “Tong” MCHJ, Samarqand, 2009, 45-b.
5. Hayitboyev R., Matyaqubov U. Ekologik turizm. Samarqand, 2010, 60-b.
6. Hobson J.S.P., Ko Goldwin. Tourism and politics, Journal of Travel Researches. 1994.-Vol.32. '4. p.2-8.
7. Mose Ingo. Sanfter Tourismus Nationalpark Hohe Tauern. Vechtaer Arbeitenzur Geographie und Regional wissenschaft, Band 6. Vechta, 1988, 267 p. 19. Franklin P. Metzler J. Pitcher D. at al. USA: National Parks. Museums. N.Y.: DK Travel. 2004. 294 p.

QOROVULBOZOR FLORASI SHAKLLANISHI TO'G'RISIDA AYRIM MULOHAZALAR

H.Q. Esanov¹, Sh. Fayzullayev¹

Buxoro davlat universiteti¹

Hozirgi kunda bioxilma-xillikni saqlash global muammolardan biri bo'lib, keyingi yillarda antropogen omillarning tabiatga ta'sir doirasining tobora kengayib borishi bunday muammolar ko'lamining oshib borishiga sabab

<i>C.X. Ramazonov</i>	
<i>D.Sh. Djuraeva, M.S. Sharipov</i>	<i>Перспективы применения компьютерных технологий в преподавании химии в академических лицеях.....291</i>
5A140101-Биология (фан йўналишлар бўйича)	
<i>F.Q. Hayitov, I.A. Ramazonova</i>	<i>Suv omborlarining gidroekologik xususiyatlariga bog'liq ayrim muammolar va ularning yechimlari. (to'dako'l suv ombori misolida).....295</i>
<i>U.T. Norboyeva, Sh. Obidova</i>	<i>Ichki ekologik turizmni rivojlantirishda tabiat yodgorliklaridan foydalanish istiqbollari.....299</i>
<i>H.Q. Esanov, Sh. Fayzullayev</i>	<i>Qorovulbozor florasi shakllanishi to'g'risida ayrim mulohazalar.....306</i>
5A140602 – География (ўрганиш объектлари бўйича)	
<i>A. Mavlonov, Sh. H. Karimov</i>	<i>Ромитан тумани қишлоқ жойларининг иқтисодий-ижтимоий географик хусусиятлари.....309</i>
<i>A. Vafoyev</i>	<i>Shirin shaharchasining shakllanishi va rivojlanishi.....313</i>
<i>A. Usmonov</i>	<i>Shofirkon shahrining shakllanishi va rivojlanishi.....317</i>
<i>G.S. Xalimova, M.Sh. Sharopova</i>	<i>Иқлим ва саломатлик.....319</i>
II-ШЎБА ФИЛОЛОГИЯ ВА ТИЛЛАРНИ ЎҚИТИШ	
5A120102-Лингвистика (ўзбек тили)	
<i>Sh. To'rayeva</i>	<i>[i ~ o]=sb qolipi variantlari va tibbiy birikmalar.....323</i>
<i>F.B. Irgasheva</i>	<i>Lingvokulturemalarning tarjima xususiyatlari.....328</i>
<i>Sh.A. Hayitov, K.A. Akramova</i>	<i>“Muqaddima”dagi haqiqatlar.....331</i>
<i>T.Asadov, S.Mardonova</i>	<i>Okkazionalizm va individual nutq neologizmlari.....337</i>
<i>T.Asadov, U.Yahyoieva</i>	<i>Ravishning reduplikatsiya usulida yasalishi xususida.....342</i>
<i>Sh.I. Islomova</i>	<i>Tibbiy lingvistika taraqqiyoti va ravnaqi.....346</i>
<i>M. Jumayeva</i>	<i>“Devonu lug'otit turk” asarida “tuya” leksemasi qatnashgan maqollar tahlili.....350</i>
<i>N.U. Mirjonov</i>	<i>Tabobatda qo'llanadigan bangidevona dorivor o'simligi nomining lingvistik tahlili.....354</i>
<i>N.F. Qosimova, M.R. Sayliyeva</i>	<i>Margaret mitchellning “shamollarda qolgan hislarim” asaridagi frazeologizmlarning funksional-diskursiv xususiyatlari.....360</i>